

Noter

Innholdsfortegnelse

Note 1 - Regnskapsprinsipper	2
Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger	3
Note 3 - Segmentrapportering	4
Note 4 - Driftskostnader	6
Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring	7
Note 6 - Tap på utlån og garantier	8
Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier	9
Note 8 - Misligholdte og tapsutsatte engasjement	10
Note 9 - Øvrige eiendeler	11
Note 10 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	12
Note 11 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	13
Note 12 - Annen gjeld	14
Note 13 - Kapitaldekning	15
Note 14 - Finansielle instrumenter og motregning	17
Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter	18
Note 16 - Hendelser etter balansedagen	20

Note 1 - Regnskapsprinsipper

SpareBank 1 SMN avlegger kvartalsregnskapet i samsvar med børsforskrift, børsregler og International Financial Reporting Standards (IFRS), godkjent av EU, herunder IAS 34 om delårsrapportering. Kvartalsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap og bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2014. Konsernet har i denne kvartalsrapporten benyttet de samme regnskapsprinsipper og beregningsmetoder som i siste årsregnskap med følgende unntak:

IFRIC 21 Avgifter

Formuesskatt

Fortolkningen omhandler når en forpliktelse til å betale en avgift skal innregnes. For SpareBank 1 SMN har dette medført endring i behandlingen formuesskatt. Formuesskatt beregnes av bankens formue ved årets slutt og innregnes derfor i desember i regnskapsåret. Tidligere år er denne periodisert månedlig.

Sikringsfondsavgift

Avgiften til Bankenes Sikringsfond ilegges normalt på bakgrunn av gjennomsnittlig garanterte innskudd og gjennomsnittlig beregningsgrunnlag for tidligere kvartaler. Det er ikke regulert hvorvidt en uttreden fra ordningen vil medføre tilbakebetaling av for mye innbetalt avgift. Praksis har vært en pro-rata belastning ved innmelding. Praksis og hensynet til likebehandling tilsier pro-rata også ved utmelding. Finansdepartementet vil beslutte dette ved enkeltvedtak. Dette har betydning for når avgiften skal innregnes i regnskapet. SpareBank 1 SMN har i 2015 videreført tidligere praksis ved at avgiften periodiseres månedlig.

SpareBank 1 SMN implementerte IFRIC 21 første januar 2015.

Øvrige endringer

Konsernet har fra første kvartal 2015 endret presentasjonen av påløpte renter. Påløpte renter presenteres nå sammen med det underliggende finansielle instrumentet. Disse er tidligere presentert som andre eiendeler og annen gjeld. Historiske tall for 2014 er omarbeidet tilsvarende.

Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Pensjoner

Konsernet har ikke innhentet ny pensjonsberegning per 30. september da det ikke er identifisert forhold som vesentlig endrer pensjonsforpliktelsen. For ytterligere beskrivelse av de ulike pensjonsordningene, se note 25 i årsrapporten for 2014.

Overtakelse av aksjer i SpareBank 1 Markets

SpareBank 1 SMN integrerte sin markedsvirksomhet i SpareBank 1 Markets mot oppgjør i aksjer første april 2015. SpareBank 1 SMN eier med dette 73,4 prosent (27,3 prosent) av aksjene i SpareBank 1 Markets og selskapet konsolideres fra og med andre kvartal 2015. Øvrige eiere er SpareBank 1 Nord-Norge 10,0 prosent, Samarbeidende Sparebanker 10,0 prosent, Sparebanken Hedmark 6,1 prosent og andre eiere 0,6 prosent. Eierne ønsker å forsterke et fullverdig produkt- og tjenestetilbud innenfor markedssegmentet, samt realisere samordningsgevinster.

Det er utarbeidet en oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtagelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler i SpareBank 1 Markets gir en inntektsføring på omlag 20 millioner kroner i konsernregnskapet for andre kvartal. I tillegg etableres ny kostpris på tidligere eierandeler som gir en inntektsføring i konsernregnskapet på omlag 16 millioner kroner. I morbankens regnskap medfører salg av markedsvirksomheten en inntektsføring på 183 millioner kroner. I tillegg er aksjen i SpareBank 1 Markets nedskrevet med 28 millioner kroner i morbanken.

Redusert eierandel i SpareBank 1 Finans Midt-Norge

Fra juni 2015 har datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge fått åtte nye SamSpar-banker som nye samarbeidspartnere og eiere. Fra før var Sparebank 1 Nordvest og Sparebank 1 Søre Sunnmøre på eiersiden, slik at Samarbeidende Sparebanker nå har en eierandel på 27,9 prosent. SpareBank 1 SMN reduserte sin eierandel i selskapet fra 90,1 prosent til 72,1 prosent. Med Samarbeidende Sparebanker på eiersiden er selskapet tilstede i ti ulike fylker godt spredt i Midt- og Sør-Norge, Nord- og Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Oppland, Buskerud, Telemark, Akershus, Vestfold og Østfold.

Note 3 - Segmentrapportering

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene. For tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernivå.

Segmentet SB1 Markets består fra andre kvartal 2015 av datterselskapet SpareBank 1 Markets. SpareBank 1 Markets ble et datterselskap fra første april 2015 da SpareBank 1 SMN integrerte sine markedsvirksomhet i SpareBank 1 Markets og samtidig økte sin eierandel til 73,3 prosent. Som følge av dette er resultatet per 30. september 2015 kun resultatet for andre og tredje kvartal.

I rapporteringen for første kvartal 2015 og tidligere bestod segmentet Markets av SpareBank 1 SMN sin egen markedsvirksomhet i morbanken. Resultatet for første kvartal 2015 er i andre kvartal flyttet til kolonnen øvrige/elimineringer. For 2014 består segmentet Markets fortsatt av bankens egen markedsvirksomhet.

Konsern 30. sept 2015

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1 Markets	SB 1		SB 1 Regnskaps- huset SMN	SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/elim	Total
				EM 1	Finans MN					
Netto renteinntekter	672	685	-2	2	112	-0			-70	1.399
Renter av anvendt kapital	37	44							-81	-
Sum renteinntekter	709	729	-2	2	112	-0	-	-	-151	1.399
Netto provisjons- og andre inntekter	530	135	25	282	24	153			19	1.168
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	11	31	-	-	-	183	31	93	349
Sum inntekter *	1.239	874	55	284	136	153	183	31	-39	2.917
Sum driftskostnader	565	258	118	244	68	127			36	1.416
Resultat før tap	674	617	-63	39	68	26	183	31	-74	1.501
Tap på utlån, garantier m.v.	6	100	-	-	5	-	-	-	1	112
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	668	517	-63	39	63	26	183	31	-76	1.388
EK avkastning **)	16,2 %	12,9 %								11,5 %
Balanse										
Utlån til kunder	83.077	37.781	-	-	4.199	-	-	-	1.124	126.180
Herav solgt SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	-29.993	-1.269	-	-	-	-	-	-	-1	-31.263
Individuell nedskrivning utlån	-24	-158	-	-	-7	-	-	-	-2	-191
Gruppenedskrivning utlån	-90	-218	-	-	-17	-	-	-	-0	-326
Andre eiendeler	140	9	1.316	281	14	137	1.453	1.145	30.341	34.836
Sum eiendeler	53.109	36.144	1.316	281	4.189	137	1.453	1.145	31.462	129.237
Innskudd fra og gjeld til kunder	33.449	29.567	-	-	-	-	-	-	604	63.620
Annen gjeld og egenkapital	19.660	6.578	1.316	281	4.189	137	1.453	1.145	30.858	65.617
Sum egenkapital og gjeld	53.109	36.144	1.316	281	4.189	137	1.453	1.145	31.462	129.237

Konsern 30. sept 2014

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	Markets	SB 1		SB 1		SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/elim	Total
				EM 1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN					
Netto renteinntekter	629	621	-1	2	95	-0	-	-	-	-55	1.305
Renter av anvendt kapital	33	51	1	-	-	-	-	-	-	-84	-
Sum renteinntekter	661	672	-1	2	95	-0	-	-	-	-139	1.305
Netto provisjons- og andre inntekter	568	121	15	270	-3	141	-	-	-	44	1.140
Netto avkastning på finansielle investeringer ***)	1	20	26	-	-	-	259	78	-	245	628
Sum inntekter *	1.230	812	41	272	92	141	259	78	-	149	3.074
Sum driftskostnader	596	226	49	230	37	117	-	-	-	54	1.310
Resultat før tap	634	586	-9	42	55	24	259	78	-	95	1.765
Tap på utlån, garantier m.v.	7	44	-	-	5	-	-	-	-	-1	55
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	626	542	-9	42	50	24	259	78	-	96	1.709
EK avkastning **)	19,8 %	10,7 %									16,1 %
Balanse											
Utlån til kunder	76.834	35.016	-	-	3.600	-	-	-	-	1.015	116.464
Herav solgt Boligkreditt	-28.609	-1.130	-	-	-	-	-	-	-	-1	-29.740
Individuell nedskrivning utlån	-28	-142	-	-	-11	-	-	-	-	0	-182
Gruppenedskrivning utlån	-90	-188	-	-	-16	-	-	-	-	-0	-295
Andre eiendeler	189	7	-	280	10	128	1.341	1.187	-	27.803	30.946
Sum eiendeler	48.296	33.563	-	280	3.582	128	1.341	1.187	-	28.816	117.194
Innskudd fra og gjeld til kunder	31.829	25.474	-	-	-	-	-	-	-	789	58.091
Annen gjeld og egenkapital	16.467	8.089	-	280	3.582	128	1.341	1.187	-	28.027	59.102
Sum egenkapital og gjeld	48.296	33.563	-	280	3.582	128	1.341	1.187	-	28.816	117.194

*) En del av kapitalmarkeds-inntektene (Markets) er fordelt på PM og NL

**) Fra og med tredje kvartal 2014 er regulatorisk kapital lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i PM og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 13,5 prosent for å være i tråd med bankens kapitalplan

***) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler inkl. holdt for salg (mill. kr)

	30.9.15	30.9.14
Kursgevinst/utbytte på aksjer	79	216
Obligasjoner og derivater	-73	-18
Endret verdsettelsesmodell fastrentelån	-64	-
Valuta- og renteforretninger Markets	82	46
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	24	245
SpareBank 1 Gruppen	183	259
SpareBank 1 Boligkreditt	65	23
SpareBank 1 Næringskreditt	22	30
BN Bank	31	78
SpareBank 1 Kredittkort	15	-
Selskaper eid av SpareBank 1 SMN Invest	13	18
Andre selskaper	-3	-25
Sum avkastning på eierinteresser	326	383
Sum	349	628

Note 4 - Driftskostnader

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15	(mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
645	461	440	Personalkostnader	814	735	1.002
199	159	161	IT-kostnader	193	177	223
21	15	13	Porto og verditransport	16	19	25
44	31	34	Markedsføring	65	59	81
40	29	31	Avskrivninger	79	80	109
119	88	90	Driftskostnader faste eiendommer	75	68	93
66	43	46	Kjøpte tjenester	68	51	78
131	90	76	Øvrige driftskostnader	106	122	178
1.265	916	890	Sum driftskostnader	1.416	1.310	1.789

Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15	(mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
7.042	6.644	8.159	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	8.313	6.788	7.158
1.213	1.245	1.297	Havbruk	1.581	1.387	1.367
2.069	2.043	2.224	Industri og bergverk	2.517	2.315	2.330
3.221	2.748	3.232	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.707	3.251	3.717
2.509	2.705	2.768	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.940	2.867	2.671
5.616	4.765	6.073	Sjøfart og offshore	6.097	4.778	5.638
14.002	12.697	14.130	Eiendomsdrift	14.142	12.769	14.075
3.445	3.360	1.880	Forretningsmessig tjenesteyting	1.698	3.581	3.681
2.696	2.613	3.021	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	3.509	3.038	3.141
280	253	205	Offentlig forvaltning	225	273	300
2.252	2.843	2.569	Øvrige sektorer	2.587	2.861	2.270
44.347	41.915	45.558	Sum næring	47.315	43.907	46.348
72.430	70.942	76.868	Lønnstakere	78.864	72.556	74.087
116.777	112.858	122.426	Sum utlån inkl. Boligkreditt og Næringskreditt	126.180	116.464	120.435
28.393	28.518	29.894	Herav Boligkreditt	29.894	28.518	28.393
1.463	1.222	1.369	Herav Næringskreditt	1.369	1.222	1.463
86.920	83.118	91.163	Brutto utlån i balansen	94.917	86.724	90.578

Note 6 - Tap på utlån og garantier

Morbank

Tap på utlån (mill. kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0	18	19	-1	21	20	-4	18	14
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	30	30	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	6	51	57	9	18	27	10	41	51
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	4	1	5	10	6	16	12	16	28
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	4	1	5	11	1	12	12	-2	10
Sum tap på utlån og garantier	6	100	106	7	44	51	6	77	83

Konsern

Tap på utlån (mill. kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0	19	19	-4	13	9	-9	8	-1
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	1	30	31	-	-	-	-	-	-
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	7	53	60	12	22	34	14	51	66
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	7	3	10	13	12	25	15	20	35
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	6	2	8	12	1	12	13	-2	11
Sum tap på utlån og garantier	10	102	112	10	45	55	8	81	89

Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier

Morbank

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.*	25	139	164	28	122	150	28	122	150
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	6	51	57	9	18	27	10	41	51
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	2	29	31	2	12	15	6	13	19
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	4	5	2	3	5	1	0	2
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	8	94	102	9	48	57	11	72	83
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier	25	157	182	28	142	170	25	139	164

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 1 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill.kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	90	188	278	90	188	278	90	188	278
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	30	30	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	90	218	308	90	188	278	90	188	278

Konsern

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.*	27	145	172	36	137	173	36	137	173
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	7	53	60	12	22	34	14	51	66
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	3	29	32	4	19	23	7	15	22
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	1	4	5	2	4	6	1	1	2
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	10	96	106	9	50	59	11	73	84
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier	28	163	191	32	150	182	27	145	172

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 1 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	94	201	295	94	201	295	94	201	295
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	1	30	31	-	-	-	-	-	-
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	95	231	326	94	201	295	94	201	295

Note 8 - Misligholdte og tapsutsatte engasjement

Morbank

	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Misligholdte utlån (mill. kr)									
Brutto mislighold over 90 dager *)	149	35	184	161	108	268	134	90	224
- Individuelle nedskrivninger	15	10	25	21	64	85	18	45	63
Netto misligholdte utlån	134	25	160	139	44	183	116	45	162
Avsetningsgrad	10 %	28 %	13 %	13 %	59 %	32 %	13 %	50 %	28 %
Andre tapsutsatte engasjement									
Tapsutatte engasjement (ikke misligholdt)	16	422	438	14	180	194	15	193	208
- Individuelle nedskrivninger	9	148	157	7	78	85	7	95	101
Netto andre tapsutsatte engasjement	7	274	281	8	101	109	9	98	107
Avsetningsgrad	56 %	35 %	36 %	45 %	44 %	44 %	43 %	49 %	49 %

*) Det foreligger ikke mislighold på lån i garantiporteføljen overtatt fra BN Bank per tredje kvartal

Konsern

	30.9.15			30.9.14			31.12.14		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Misligholdte utlån (mill. kr)									
Brutto mislighold over 90 dager *)	169	50	218	186	152	338	156	114	270
- Individuelle nedskrivninger	18	12	30	25	67	92	21	47	67
Netto misligholdte utlån	151	38	188	161	85	246	135	67	202
Avsetningsgrad	10 %	25 %	14 %	13 %	44 %	27 %	13 %	41 %	25 %
Andre tapsutsatte engasjement									
Tapsutatte engasjement (ikke misligholdt)	17	431	448	16	190	206	16	201	216
- Individuelle nedskrivninger	9	151	160	7	83	90	7	98	105
Netto andre tapsutsatte engasjement	8	281	288	9	107	116	9	103	112
Avsetningsgrad	55 %	35 %	36 %	42 %	44 %	44 %	43 %	49 %	48 %

*) Det foreligger ikke mislighold på lån i garantiporteføljen overtatt fra BN Bank per tredje kvartal

Note 9 - Øvrige eiendeler

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15	(mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
-	7	-	Utsatt skattefordel	169	25	44
162	161	149	Varige driftsmidler	1.067	1.128	1.120
31	370	47	Opptjente, ikke mottatte inntekter	41	379	39
8	346	16	Fordringer verdipapirer	251	346	8
6	11	6	Pensjonsmidler	6	11	6
89	150	74	Andre eiendeler	348	427	292
297	1.045	291	Sum øvrige eiendeler	1.882	2.316	1.509

Note 10 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15	(mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
2.354	2.361	2.450	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2.450	2.361	2.354
402	332	553	Havbruk	553	332	402
2.359	1.597	1.870	Industri og bergverk	1.870	1.597	2.359
2.117	1.612	2.372	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	2.372	1.612	2.117
4.221	3.249	3.416	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3.416	3.249	4.221
2.346	1.701	1.928	Sjøfart og offshore	1.928	1.701	2.346
4.051	4.209	4.535	Eiendomsdrift	4.347	4.085	3.919
4.540	4.565	5.038	Forretningsmessig tjenesteyting	5.038	4.565	4.540
4.488	4.348	4.657	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.218	4.078	4.131
5.254	4.989	6.358	Offentlig forvaltning	6.358	4.989	5.254
2.574	3.519	2.922	Øvrige sektorer	2.894	3.485	2.542
34.706	32.482	36.097	Sum næring	35.442	32.055	34.184
26.496	26.037	28.178	Lønnstakere	28.178	26.037	26.496
61.202	58.519	64.276	Sum innskudd	63.620	58.091	60.680

Note 11 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15 (mill. kr)		30.9.15	30.9.14	31.12.14
820	300	300	Sertifikatgjeld, nominell verdi	300	300	820
30.981	29.564	32.180	Obligasjonsgjeld, nominell verdi	32.180	29.564	30.981
830	627	788	Verdijusteringer	788	627	830
370	230	289	Påløpte renter	289	230	370
33.001	30.721	33.557	Sum verdipapirgjeld	33.557	30.721	33.001

Endring i verdipapirgjeld (mill. kr)

	30.9.15	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.14
Sertifikatgjeld, nominell verdi	300	3.205	3.725	-	820
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	32.180	5.314	4.781	666	30.981
Verdijusteringer	788	-	-	-42	830
Påløpte renter	289	-	-	-80	370
Totalt	33.557	8.519	8.506	543	33.001

Endring i ansvarlig lånekapital (mill. kr)

	30.9.15	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.14
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1.633	-	-	75	1.558
Evigvarende ansvarlig lånekapital, nominell verdi	300	-	-	-	300
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	1.400	-	-	-	1.400
Verdijusteringer	92	-	-	-5	98
Påløpte renter	27	-	-	12	15
Totalt	3.453	-	-	82	3.371

Note 12 - Annen gjeld

Morbank			Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15 (mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
32	-	34	48	7	45
363	342	192	241	387	398
10	8	10	10	8	10
66	88	51	23	235	190
79	57	87	87	57	79
25	-	17	32	7	32
74	53	43	43	53	74
5	8	3	48	42	33
-	1.490	-	157	1.490	-
191	287	255	654	330	234
846	2.332	691	1.342	2.617	1.095

Note 13 - Kapitaldekning

Finansdepartementet fastsatte 22. august 2014 endringer i forskrifter om kapitalkrav med virkning fra 30. september 2014. Gjennom forskriftsendringene er gjeldende norsk regelverk tilpasset EUs nye kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV-regelverket). Dette regelverket er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, men de viktigste bestemmelsene er tatt inn i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandeloven. Lovverket trådte i kraft fra 1. juli 2013, og innebærer at minstekrav til ren kjernekapital vil øke gradvis frem til 1. juli 2016.

Per 30. september 2015 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og motsyklisk buffer 1,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 11,0 prosent. Motsyklisk buffer er varslet økt til 1,5 prosent med virkning fra 30. juni 2016.

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Fra 31. mars 2015 har banken fått tillatelse til å benytte Avansert IRB for de foretakporteføljene som tidligere ble rapportert etter grunnleggende IRB-metode.

SpareBank 1 SMN har gjennomgått intensjonen på obligasjonsporteføljene og med bakgrunn i dette reklassifisert enkelte porteføljer fra handelsportefølje til bankportefølje i første kvartal 2015. Dette reflekteres i redusert gjeldsrisiko og økt kredittrisiko på standardmetode.

I forbindelse med endrede krav til betingelsene for fondsobligasjoner, vil de fondsobligasjonene som ikke tilfredsstillers de nye kravene over tid ikke kunne telle med som øvrig kjernekapital. Obligasjonene vil være gjenstand for en nedtrapping med 30 prosent i 2015 og 10 prosent deretter. SpareBank 1 SMN hadde per 30. september 2015 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens rene kjernekapitaldekning faller under 5,125 prosent.

Morbanken beregner kapitalkrav vedrørende operasjonell risiko etter sjablongmetoden. Datterselskaper beregnes etter basismetoden.

Morbank				Konsern		
31.12.14	30.9.14	30.9.15	(mill. kr)	30.9.15	30.9.14	31.12.14
2.597	2.597	2.597	Egenkapitalbevis	2.597	2.597	2.597
-0	-0	-0	Egne egenkapitalbevis	-0	-0	-0
895	895	895	Overkursfond	895	895	895
3.122	2.496	3.122	Utjevningfond	3.122	2.496	3.122
3.619	3.276	3.619	Grunnfondskapital	3.619	3.276	3.619
292	-	-	Avsatt utbytte	-	-	292
160	-	-	Avsatt gaver	-	-	160
139	195	139	Fond for urealiserte gevinster	148	206	148
-	-65	-	Annen egenkapital	1.660	1.282	1.620
-	-	-	Minoritetsinteresser	295	69	72
-	1.194	1.294	Periodens resultat	1.119	1.407	-
10.824	10.588	11.666	Sum balanseført egenkapital	13.455	12.228	12.524
-447	-447	-447	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-679	-565	-566
-	-	-	Andel av fond for urealiserte gevinster i tilknyttede selskap	179	131	120
-452	-	-	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-	-	-452
-	-	-	Minoritetsinteresser bokført i annen egenkapital	-295	-69	-72
-	-	-	Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	49	34	35
-4	-28	-4	Overfinansiering pensjonsforpliktelse	-	-21	-
-	-1.194	-1.294	Periodens resultat	-1.119	-1.407	-
-	872	992	Delårsresultat som inngår i kjernekapitalen (73 prosent etter skatt av konsernresultat)	817	1.027	-
-31	-27	-32	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-49	-36	-45
-325	-300	-199	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-277	-367	-419
-	-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-428	-349	-451
9.565	9.465	10.682	Sum ren kjernekapital	11.652	10.605	10.674
1.449	1.440	950	Hybridkapital	1.311	1.707	1.716
-	-	496	Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	496	-	-
-	-	-	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-9	-9	-9
11.014	10.905	12.128	Sum kjernekapital	13.451	12.302	12.382
			Tilleggskapital utover kjernekapital			
1.906	1.875	1.000	Ansvarlig kapital	1.692	2.566	2.598

-	-	786	Ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser	786	-	-
-43	-43	-43	Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	-43	-43	-43
1.864	1.833	1.743	Sum tilleggskapital	2.435	2.523	2.555
12.878	12.738	13.871	Netto ansvarlig kapital	15.886	14.826	14.937
Minimumskrav ansvarlig kapital						
1.632	1.482	1.062	Engasjement med spesialiserte foretak	1.262	1.732	1.887
1.331	1.328	981	Engasjement med øvrige foretak	1.058	1.375	1.371
829	790	1.136	Engasjement med massemarked eiendom	1.551	1.233	1.280
149	138	174	Engasjement med massemarked SMB	186	147	159
49	40	15	Engasjement med massemarked øvrig	15	42	51
1.111	1.105	1.155	Egenkapitalposisjoner IRB	0	0	0
5.102	4.884	4.524	Sum kredittrisiko IRB	4.073	4.529	4.748
397	440	93	Gjeldsrisiko	94	440	397
-	-	-	Egenkapitalrisiko	10	2	1
-	-	-	Valutarisiko	0	-	0
292	292	316	Operasjonell risiko	457	416	416
849	778	911	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	1.827	1.860	1.971
42	31	55	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	92	116	92
-	-	-	Overgangsordning	533	-	-
6.682	6.425	5.899	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.087	7.364	7.625
83.523	80.315	73.732	Beregningsgrunnlag	88.586	92.045	95.317
3.759	3.614	3.318	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	3.986	4.142	4.289
Bufferkrav						
2.088	2.008	1.843	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.215	2.301	2.383
2.506	2.409	2.212	Systemrisikobuffer, 3,0 prosent	2.658	2.761	2.860
		737	Motsykliskbuffer, 1,0 prosent	886		
4.594	4.417	4.793	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	5.758	5.062	5.242
1.212	1.434	2.571	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	1.908	1.400	1.143
Kapitaldekning						
11,5 %	11,8 %	14,5 %	Ren kjernekapitaldekning	13,2 %	11,5 %	11,2 %
13,2 %	13,6 %	16,4 %	Kjernekapitaldekning	15,2 %	13,4 %	13,0 %
15,4 %	15,9 %	18,8 %	Kapitaldekning	17,9 %	16,1 %	15,7 %

Note 14 - Finansielle instrumenter og motregning

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

SpareBank 1 SMN har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest sentrale motpartene. Per tredje kvartal 2015 har banken 26 aktive CSA-avtaler. Bankens inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken.

Periode	Type finansielt instrument	Beløp som bare kan nettes ved konkurs eller mislighold (mill. kr)
30.9.15	Derivater	2.201
30.9.14	Derivater	890
31.12.14	Derivater	1.980

Morbank og konsern er identisk.

Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskassaveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. sept 2015

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	64	7.448	-	7.513
- Obligasjoner og sertifikater	1.697	12.732	-	14.430
- Egenkapitalinstrumenter	613	-	572	1.184
- Fastrentelån og ansvarlige lån	-	43	4.706	4.749
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	36	36
Sum eiendeler	2.374	20.223	5.314	27.912
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	64	5.421	-	5.486
Sum forpliktelser	64	5.421	-	5.486

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. sept 2014

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	269	4.783	-	5.052
- Obligasjoner og sertifikater	4.111	11.194	-	15.305
- Egenkapitalinstrumenter	46	-	615	661
- Fastrentelån og ansvarlige lån	-	43	2.631	2.673
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	33	33
Sum eiendeler	4.426	16.020	3.279	23.724
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	265	4.119	-	4.384
Sum forpliktelser	265	4.119	-	4.384

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2014

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	326	7.551	-	7.877
- Obligasjoner og sertifikater	3.859	10.318	-	14.177
- Egenkapitalinstrumenter	48	-	625	673
- Fastrentelån og ansvarlige lån	-	43	3.277	3.320
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	35	35
Sum eiendeler	4.233	17.911	3.937	26.082

Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	324	5.928	-	6.252
Sum forpliktelser	324	5.928	-	6.252

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 30. sept 2015

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 01.01.15	3.277	625	35	3.937
Tilgang	2.044	9	3	2.056
Avhending	-599	-61	-2	-662
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	48	-2	-	47
Endring diskonteringsrente i verdsettelsesmodell fastrentelån	-64	-	-	-64
Utgående balanse 30.09.15	4.706	572	36	5.314

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 30. sept 2014

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 01.01.14	2.656	909	40	3.605
Tilgang	241	28		269
Avhending	-263	-329	-4	-596
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-4	8	-3	1
Utgående balanse 30.09.14	2.631	615	33	3.279

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2014

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 01.01.14	2.656	909	40	3.605
Tilgang	946	38	3	987
Avhending	-389	-341	-4	-733
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	64	19	-4	79
Utgående balanse 31.12.14	3.277	625	35	3.937

Note 16 - Hendelser etter balansedagen

Kjøp av mCASH

SpareBank 1-alliansen inngikk 12.oktober 2015 avtale om kjøp av den norske delen av mCASH. Dette omfatter teknologisk plattform, kundemasse og brukerstedsavtaler. Ingen ansatte i mCASH er omfattet av avtalen.

mCASH har nærmere 100 000 brukere og over 600 butikker. Tjenesten omfatter vennebetaling, betaling i butikk, betaling på loppemarkeder osv., og netthandel på mobilen.